

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski
<i>Poziom:</i>	Poziom podstawowy
<i>Forma arkusza:</i>	EPOP-P1_P2-100
<i>Termin egzaminu:</i>	1 czerwca 2023 r.

Uwaga.

Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne, spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024 ¹	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne sformułowanie dwóch argumentów.

1 pkt – poprawne sformułowanie jednego argumentu.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Wyrazy dzisiaj nieużywane były podstawą tworzonych od nich form pochodnych.
- Wyrazy, które wyszły z użycia istnieją nadal w różnych przysłowiach/powiedzeniach / związkach frazeologicznych.
- Dawniej używane wyrazy istnieją w przytaczanych tekstach, cytatach.
- Archaizmy są obecne w utworach literackich, dzięki czemu czytelnik je poznaje i utrwała.
- Niektóre wyrazy nadal są stosowane w jakimś regionie.

Zadanie 2. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów [...]) [...]; potrafi wyjaśnić ich sens [...] na tle całości; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. 2022 poz. 1698).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wyjaśnienie znaczenia metaforycznych określeń *skarbiec* i *osadnik*.

1 pkt – poprawne wyjaśnienie znaczenia metaforycznego określenia *skarbiec* ALBO metaforycznego określenia *osadnik*.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedziSkarbiec:

- Wskazuje na to, że słownictwo jest bogactwem, skarbem, który należy gromadzić i chronić.
- Wyrazy / frazy przechowywane – ze względu na swoją wartość – w pamięci kolejnych pokoleń.
- Oznacza to, że w języku są wyrazy cenne / warte zachowania i zrozumiałe dla większości społeczeństwa władającego danym językiem.

Osadnik:

- Wszystkie wyrazy – niezależnie od ich wartości – składające się na dany język.
- Wyrazy używane przez dane pokolenie i odzwierciedlające myśli i czyny tego pokolenia.
- Zbiór wyrazów/nazw danego języka, stanowiących odzwierciedlenie myśli i doświadczeń użytkowników tego języka.

Zadanie 3. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens [...] wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich [...] funkcję na tle całości; 1.4) [...] rozpoznaje zastosowane [...] środki językowe i ich funkcje w tekście.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

D

Zadanie 4.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne podanie nazwiska autora oraz tytułu utworu.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Uwagi.

- *Uznaje się odpowiedzi A. Mickiewicz, Mickiewicz.*
- *Pomyłka w imieniu lub nazwisku autora skutkuje przyznaniem 0 pkt.*

Rozwiązanie

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*

Zadanie 4.2. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów [...]) [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte [...]; 3.1) analizuje i definiuje [...] znaczenia słów.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wyjaśnienie wyrazu *zaścianek* w kontekście *Pana Tadeusza* ORAZ poprawne podanie współczesnego znaczenia tego słowa.

1 pkt – poprawne wyjaśnienie wyrazu *zaścianek* w kontekście *Pana Tadeusza* ALBO poprawne podanie współczesnego znaczenia tego słowa.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Uwagi.

- W przypadku błędu rzeczowego dotyczącego „Pana Tadeusza” Adama Mickiewicza przyznaje się 0 punktów.
- Zadanie wymaga wyjaśnienia znaczeń wyrazu ‘zaścianek’, dlatego nie uznaje się za poprawne odpowiedzi jednowyrazowych.

Przykładowe odpowiedzi

Znaczenie w utworze:

- wieś zamieszkała przez ubogą/drobną szlachtę
- osada szlachecka zamieszkała przez zubożałą szlachtę Dobrzyńską
- osada / okolica zamieszkała przez szlachtę o tym samym nazwisku
- gospodarstwa/domy zubożałej/spokrewnionej szlachty położone w niedalekim sąsiedztwie

Znaczenie współczesne:

- miejscowość zacofana pod jakimś względem
- środowisko zacofane pod jakimś względem

Zadanie 5. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów [...]) [...].
III. Tworzenie wypowiedzi.	III etap edukacyjny (gimnazjum) Zdający: 2.3) [...] świadomie dobiera synonimy [...].

Zasady oceniania

1 pkt – wypisanie poprawnego synonimu.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

pokolenie/pokoleniu/pokolenia/pokoleń

Zadanie 6. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym [...].

Zasady oceniania

2 pkt – zaznaczenie odpowiedzi PPF.

1 pkt – poprawne zaznaczenie odpowiedzi w odniesieniu do dwóch zdań.

0 pkt – poprawne zaznaczenie odpowiedzi w odniesieniu do jednego zdania lub odpowiedzi niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

PPF

Zadanie 7. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów [...]) [...]; potrafi objaśnić ich sens [...] na tle całości; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie sensu stwierdzenia.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Stabilizacja i spokojne, beztrudne życie nie są źródłem szczęścia dla tych, którzy cenią sobie wyzwania / lubią ryzyko – im poczucie szczęścia daje adrenalina.
- Nie każdemu człowiekowi szczęście przynosi to, co jest powszechnie przyjęte za warunek szczęśliwego życia.

Zadanie 8. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte [...].
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

Zasady oceniania

- 2 pkt – rozstrzygnięcie i trafne uzasadnienie w odniesieniu do tekstu Władysława Tatarkiewicza, fragmentu *Dziadów* cz. II i całego dramatu Adama Mickiewicza.
- 1 pkt – rozstrzygnięcie i trafne uzasadnienie w odniesieniu do tekstu Władysława Tatarkiewicza i fragmentu *Dziadów* cz. II.
- 0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo odpowiedź odnosząca się tylko do tekstu Władysława Tatarkiewicza, albo brak odpowiedzi.

Uwagi.

- W przypadku błędu rzeczowego dotyczącego „*Dziadów*” cz. II Adama Mickiewicza przyznaje się 0 punktów.
- Jeżeli w odpowiedzi nie pojawi się nazwisko Władysława Tatarkiewicza, ale z treści wynika, że zdający odnosi się do tekstu „*O szczęściu*”, wówczas uznaje się odpowiedź za poprawną.

Przykładowe odpowiedzi

- Tak. W ostatnim akapicie tekstu Tatarkiewicza mowa o zależności między odczuwaniem szczęścia a odczuwaniem nieszczęścia. Załączony fragment z „*Dziadów*” cz. II to wypowiedź dzieci, które nie mogły zaznać zbawienia i dzięki temu doświadczać szczęścia, ponieważ za życia nie zaznały bólu i smutku.
- Nie. Władysław Tatarkiewicz nawiązał do poglądów myślicieli, którzy uważali, że aby odczuć szczęście w życiu, trzeba doświadczać też nieszczęścia. Z kolei Adam Mickiewicz nawiązuje do niemożności zbawienia dzieci, które za życia nie zaznały trosk, a nie do przeżywania szczęścia i nieszczęścia na ziemi.

Zadanie 9. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 3.4) rozpoznaje [...] funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną [...]).

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

A

Zadanie 10. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens wydzielonych przez siebie fragmentów [...]; potrafi wyjaśnić ich [...] funkcję na tle całości; 1.4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe [...].

Zasady oceniania

2 pkt – zaznaczenie trzech poprawnych określeń.

1 pkt – zaznaczenie dwóch poprawnych określeń.

0 pkt – zaznaczenie jednego poprawnego określenia lub odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

ADE

Zadanie 11. (0–3)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia.
III. Tworzenie wypowiedzi.	Zdający: 1.6) wykonuje różne działania na tekście cudzym ([...] streszcza [...]).

Zasady oceniania

- 3 pkt – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; adekwatny poziom uogólnienia; streszczenie logicznie spójne; właściwa liczba wyrazów.
- 2 pkt – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia LUB logicznej spójności streszczenia.
- 1 pkt – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia ORAZ logicznej spójności streszczenia.
- 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Tematem tekstu Władysława Tatarkiewicza są różne teorie szczęścia. Autor zauważa, że rozumiane jest ono tak samo – jako zadowolenie z życia, inne są natomiast poglądy na sposób jego osiągania. Dla jednych szczęście wiąże się z dobrobytem i stabilizacją życiową, dla innych jego źródłem są wyzwania i ryzyko. Tatarkiewicz podkreśla także zależność między doświadczaniem nieszczęścia, przeciwności życiowych, a odczuwaniem szczęścia przez człowieka. [60 wyrazów]

Zadanie 12. (0–50)

Temat 1. Czy życie w świecie wyobraźni inspiruje człowieka, czy go ogranicza?

Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do podanego fragmentu *Lalki*, całej powieści Bolesława Prusa oraz do wybranego tekstu kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów.

Wskazówki do tematu nr 1.

- Teza musi być zgodna z poleceniem, fragmentem *Lalki*, odniesieniem do całości utworu oraz z przywołanym tekstem kultury.
- Uzasadnienie powinno wynikać z interpretacji załączonego fragmentu, odwołania do *Lalki* i wybranego tekstu kultury, a odwołania te muszą być funkcjonalne dla argumentacji, nie mogą być prostym streszczeniem.
- W przypadku *Lalki* i innych utworów oznaczonych gwiazdką w podstawie programowej błąd rzeczowy może mieć charakter błędu kardynalnego.

Temat 2. Jaka jest rola konwenansów w relacjach międzyludzkich? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do fragmentu *Tanga* Sławomira Mrożka oraz do wybranych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów.

Wskazówki do tematu nr 2.

- Teza musi być zgodna z poleceniem, fragmentem tekstu oraz z przywołanym tekstem kultury.
- Uzasadnienie powinno wynikać z interpretacji załączonego fragmentu i odwołania do wybranego tekstu kultury, a odwołania te muszą być funkcjonalne dla argumentacji, nie mogą być prostym streszczeniem.
- W przypadku utworów oznaczonych gwiazdką w podstawie programowej błąd rzeczowy może mieć charakter błędu kardynalnego.

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: 1.2) określa problematykę utworu; 2.2) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera ([...] akcja); 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty [...]; 3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich.
III. Tworzenie wypowiedzi.	Zdający: 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] (rozprawka [...]) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 1.2) przygotowuje wypowiedź (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...] dobiera właściwe słownictwo); 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).

Kryteria oceny rozprawki

A	Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu	B	Uzasadnienie
6	Stanowisko jest adekwatne do problemu podanego w poleceniu	18	Uzasadnienie trafne i pełne
		12	Uzasadnienie trafne i częściowe
3	Stanowisko jest częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu	8	Uzasadnienie trafne
		4	Uzasadnienie częściowe
0	Stanowisko jest nieadekwatne lub brak stanowiska	0	Brak uzasadnienia

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyskała punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach. Jeśli praca składa się z mniej niż trzech zdań, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C. Jeśli praca nie zawiera żadnego zdania, egzaminator dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieliczne błędy nierzające	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierzające
2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierzające lub nieliczne błędy rające	2	Liczne błędy nierzające lub nieliczne błędy rające
0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rające	0	Liczne błędy rające

ów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

/, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

w, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

alnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia dotyczące kryteriów**A. Sformułowanie stanowiska**

stanowisko będące rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą rozwiązania problemu**.
Adekwatność to odpowiednia postawa ambiwalentna wobec problemu.

Sformułowanie stanowiska niepełnego zrozumienia tekstu.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem.

Sformułowanie stanowiska na podstawie tekstu.

B. Uzasadnienie stanowiska

Uzasadnienie nie musi być zgodne z poleceniem.

Uzasadnienie:

- **pogłębione** to uzasadnienie
- **trafne** zawiera logicznie

Szerokość uzasadnienia oceniana jest na podstawie polecenia.

Uzasadnienie jest:

- **szerokie**, jeśli zdający traktuje
- **wąskie**, jeśli zdający traktuje
- **częściowe**, jeżeli (a) nie

Wypowiedź argumentacyjna, lub rozwija myśli niezwiązane z poleceniem.

C. Poprawność rzeczową to poprawność uzasadnienia stanowiska w oparciu o

Błąd kardynalny to błąd interpretacyjny przywołany w wypowiedzi.

D. Kompozycja oceniana jest na podstawie

Należy wziąć pod uwagę, czy

ocenianie rozprawki

w postaci tezy lub hipotezy). Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować rozwiązanie problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą rozwiązania problemu**.
 godność, współmierność) **stanowiska i problemu** (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować problemu).

Jeżeli częściowo udaną próbą rozwiązania problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub

jeżeli brak stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśli

stanowisko wyodrębnionej części rozprawki.

oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie** i czy jest **pogłębione**.

jeżeli wyodrębniona częścią rozprawki.

którym zdający **wnikliwie** odniósł się w rozwinięciu do **wszystkich elementów** polecenia, nie argumenty (czyli stwierdzenia poparte przykładami) za przyjętym rozwiązaniem problemu.
 na podstawie tego, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych

odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu, odniósł się tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu (np. nie odniósł się do podanego

argumentów nie można uznać za logicznie poprawne wobec przyjętego stanowiska lub (b) niektóre

jeżeli **brak uzasadnienia**, nie zawiera logicznie poprawnych argumentów za przyjętym rozwiązaniem problemu

na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na

świadczący o nieznanym (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu z zdającego.

ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu** zgodnie z gatunkiem wypowiedzi.

nie zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego

przedstawienia stanowiska i uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń). Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli jest realizowana w tekście funkcjonalnie i realizowanymi w tekście funkcjonalnymi.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie sąsiedztwa zdaniami w akapicie, w którym występują logicznie, ani gramatycznie.

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na **Styl uznaje się za:**

- **stosowny**, jeśli zachowuje się w wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, odstępstwa od stosowności
- **częściowo stosowny**, jeśli pojawiają się wyrazy i konstrukcje, które mieszają różne style
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź wypracowania nie musi być

G. Poprawność językowa ocenia się na podstawie błędów fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja, w której tekst jest pisany, np. błędnie składniowe. Błędów logicznych

H. Poprawność zapisu ocenia się na podstawie błędów interpunkcyjnych i klasyfikacji błędów interpunkcyjnych

istotnych je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie powtórzeń).

podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści merytorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim nawiązaniu zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą (potok luźnych myśli, skojarzeń).

na **stosowność**.

zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku literackiego, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne

w wypowiedzi zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi mieszają się język potoczny, nieoficjalny, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Wypowiedź uznaje się za uzasadnioną, jeśli jest funkcjonalna.

Wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Wypowiedź jest z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

Wypowiedź jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych,

niezgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, np. nadmierne powtórzenia, metafory, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub inne błędy stylistyczne.

Wypowiedź jest ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości wypowiedzi). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej z wysoką częstotliwością. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i Jerzego Podrackiego.

Temat 3. Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów.

(List do domu, Kazimierz Wierzyński)

Wskazówki do tematu 3.

- Koncepcja interpretacyjna zdającego musi być widoczna w pracy, choć nie musi być wyrażona w formie tezy, może wynikać pośrednio z wywodu.
- Przywołany przez zdającego kontekst powinien być sfunkcjonalizowany (nawiązujący do tekstu i pogłębiający koncepcję interpretacyjną). Nie wystarczy samo wskazanie lub hasłowe odwołanie się do niego.
- Proste odczytanie (parafrazowanie, streszczanie) utworu nie jest jego interpretacją.

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: 1.2) określa problematykę utworu; 2.2) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera ([...] sytuacja liryczna [...]); 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty [...]; 3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich.
III. Tworzenie wypowiedzi.	Zdający: 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] ([...] interpretacja utworu literackiego [...]) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 1.2) przygotowuje wypowiedź (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...], dobiera właściwe słownictwo); 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).

Kryteria oceny interpretacji utworu

A	Koncepcja interpretacyjna	B	Utracone
9	Koncepcja niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne	15	Utracone
6	Koncepcja niesprzeczna z utworem, ale niespójna i/lub obejmująca w większości znaczenia dosłowne	10	Utracone
3	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworem	5	Utracone
0	Brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem	0	Brak uwagi

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyskała 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli w kategorii A praca uzyskała 3, 6 lub 9 punktów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Pojawienie się rzeczowego błęd

etyckiego

nie	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
9	4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
6	2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
3	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

ów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 /, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 w, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 alnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów

Objaśnienia dotyczące kryteriów

A. Koncepcja interpretacji (wyrażonym np. w postaci tezy, która ma być **spójna**, a także czy zdający **Koncepcja może być:**

- **częściowo sprzeczna** z
- **całkowicie sprzeczna** z
- **spójna**, gdy obejmuje i
- **niespójna**, gdy jest fragm

Brak koncepcji to brak śladu np. streszczeniem. Koncepcja

B. Uzasadnienie interpretacji
Uzasadnienie może być:

- **trafne**, jeśli zawiera wyłączenie ze sfunkcjonalizowanej analizy
- **częściowo trafne**, jeśli został sformułowany przez
- **pogłębione**, jeśli znajduje filozoficznym, kulturowym
- **niepogłębione**, gdy zdający sfunkcjonalizowane.

C. Poprawność rzeczowa o koncepcję interpretacyjną uwzględnia

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy interpretacyjnego przywołanego

D. Kompozycja jest oceniana gatunkiem wypowiedzi. Należy

ocenę interpretacji utworu poetyckiego

efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (potezy interpretacyjnej). Ocenia się ją ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworem** i czy jest do sensów niedosłownych interpretowanego utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym.

– **trafne**, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmencie) znajduje potwierdzenie w tekście.

– **nietrafne**, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmencie) nie znajduje potwierdzenia w tekście.

– **całość** odszukane przez piszącego sensy utworu.

– **niecałość**, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania, czy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu i utworu).

– **niecałość** sensu utworu (całościowego i/lub sensów cząstkowych) – praca nie jest interpretacją, interpretacyjna nie musi stanowić wyodrębnionej części pracy, może wynikać z jej całościowej wymowy. Oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

powiązane z tekstem argumenty za odczytaniem sensu utworu. Argumenty muszą wynikać z tekstu, co znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstu.

- oprócz argumentów niepowiązanych z tekstem lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – każdy jeden argument powiązany z tekstem i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- **trafne** nie tylko w tekście, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym) – powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.
- **nietrafne** wywołuje argumenty tylko z tekstu albo tylko z kontekstu. Wszystkie argumenty muszą być

– **trafne** na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na ocenę za usterki, a nie błędy rzeczowe.

– **nietrafne** świadczący o nieznanym (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu z zdającego.

– **trafne** ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu** zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity

niezbędne dla jasnego przed są logicznie oraz konsekwentna. Kompozycja jest **funkcjonalna** i realizowanymi w tekście funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia sąsiedztwie zdaniami w akapicie ze sobą ani logicznie, ani graficznie.

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowuje wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, odstępstwa od stosowności
- **częściowo stosowny** jeśli w wypowiedzi pojawiają się mieszanie różnych stylów
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź nie jest

G. Poprawność językowa ocenia się poprawność fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja w jakim tekst jest pisany, np. składniowe. Błędów logicznych

H. Poprawność zapisu ocenia się poprawność tekstu) oraz ich **wagę** (błędy interpunkcyjnej w zapisie słów i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych)

la koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są rządzone (bez luk i zbędnych powtórzeń).

podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści merytorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest

podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim naczyniu zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą (potok luźnych myśli, skojarzeń).

na **stosowność**.

zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku literackiego, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne

wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. mieszanie i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Wypowiedź uznaje się za uzasadnioną, jeśli jest funkcjonalna.

Wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Wypowiedź zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

Wypowiedź jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych,

zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, np. nadużycie metafory, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub nadmierne powtórzenia. Wypowiedź uznaje się za błędą stylistyczną.

Wypowiedź jest ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości wypowiedzi). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej z o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego z 2018 r. i Jerzego Podrackiego.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW ORTOGRAFICZNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

Komisja Dydaktyczna Rady Języka Polskiego ustaliła, że podstawą podziału błędów ortograficznych na błędy rażące i błędy drugorzędne są reguły ortograficzne. Do błędów ortograficznych rażących zaliczono:

- błędy w zakresie pisowni wyrazów z ó-u, rz-ż (w tym wyjątki od pisowni rz po spółgłoskach), ch-h;
- błędy w zakresie pisowni *nie* z różnymi częściami mowy;
- błędy pisowni zakończeń -ji, -ii, -i;
- błędy w pisowni wielką i małą literą (z wyjątkiem pisowni przymiotników dzierżawczych);
- błędy w zakresie pisowni cząstki -by z osobowymi formami czasownika;
- błędy w zapisie przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-;
- błędy w pisowni nosówek (ą, ę) oraz połączeń om, on, em, en.

Pozostałe odstępstwa od reguł ortograficznych, w tym m.in.: pisownię wyrazów przymikowych, dzielenie wyrazów przy przenoszeniu do nowej linii, pisownię zakończeń -ski, -cki, -dzki, -stwo, -wstwo; pisownię przedrostków z-, s-, ś-; pisownię -by z pozostałymi częściami mowy postanowiono traktować jako błędy drugorzędne.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW INTERPUNKCYJNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

1. Rażące błędy interpunkcyjne:

- a) postawienie jakiegokolwiek znaku interpunkcyjnego na początku wiersza
- b) brak znaku interpunkcyjnego (głównie: kropki, wykrzyknika, pytajnika) na końcu wypowiedzenia pojedynczego lub złożonego
- c) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym, w którym części składowe są połączone bezpośrednio (np. *On idzie do kina, ja zostaję w domu.*)
- d) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie – przed spójnikiem (również z przymikiem), zaimkiem, a także przed częścią nadrzędną (np. *Idź tam, dokąd ci każą.*)
- e) pominięcie przecinka przed imiesłowem zakończonym na -ąc, -szy
- f) pominięcie pierwszego przecinka (lub obu) w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie z częścią składową wplecioną (z tzw. zdaniem albo wyrażeniem wtrąconym) (np. *Auto, które oglądał, było za drogie.*)
- g) w wypowiedzeniu złożonym współrzędnie – pominięcie przecinka przed spójnikami przeciwstawnymi, wynikowymi, synonimicznymi (czyli łącznymi), np. *ale, lecz, jednak, więc, dlatego, czyli, to jest, to znaczy*, a także postawienie przecinka przed spójnikami łącznymi, rozłącznymi, wyłączającymi, np. *i, oraz, albo, lub, ani, ni*. Te same przepisy obowiązują w wypowiedzeniu pojedynczym – między składnikami połączonymi spójnikami
- h) pominięcie przecinka w zdaniu złożonym porównawczym (np. *Jest mądrzejszy, niż myślałam.*)
- i) postawienie dwukropka, przecinka lub średnika po skrócie, po którym należy postawić kropkę, także po takim skrócie, po którym kropki się nie stawia

- j) brak kropki po skrócie, po którym należy ją postawić, lub postawienie kropki po skrócie, po którym jej się nie stawia
 - k) brak przecinka między jednorodzinnymi (równorzędnymi) składnikami (częściami zdania) szeregu, którego części składowe nie są połączone spójnikami, a także brak spójnika między składnikami powtórzonymi (np. *Kupiła w sklepie mąkę, cukier i inne produkty.*)
 - l) brak dwukropka przed przytoczeniem cudzych lub własnych słów
 - m) brak dwukropka przy wymienianiu tytułu dzieła, nazwy, terminu, jeżeli nie są one w tekście w inny sposób wyróżnione (np. kursywą lub cudzysłowem)
 - n) brak myślnika (otwierającego i zamykającego), ujmującego wyrazy lub wypowiedzenia wtrącone (*Uwaga: tę samą funkcję pełnią nawiasy albo przecinki*)
 - o) brak myślników (lub myślnika) wydzielających człony wtrącone w cytowany tekst oraz tekst odautorski w partiach dialogowych
 - p) brak cudzysłowu w tytułach publikacji, cytowanych wyrazach, zdaniach i wyrażeniach, jeżeli nie są one wyróżnione inaczej (np. kursywą).
2. Trzy błędy interpunkcyjne drugorzędne liczone są jako jeden błąd rażący.

INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI

W pracy maturalnej z języka polskiego autorstwa zdającego, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie należy uwzględniać w ocenie następujących błędów:

- a) zmienionej kolejności liter w wyrazach,
- b) wstawionych dodatkowo liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,
- c) opuszczonego początku lub końca wyrazu,
- d) występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,
- e) mylenia głosek „i” i „j”, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: *ę-em, ą-om*,
- f) mylenia przedrostków z przyimkami, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie, zachwilę, napewno*,
- g) niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*,
- h) błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.